

Me selviydymme, pärjäämme ja menestymme

Juhlapuhe Pakilan Hyvän Paimenen kirkossa itsenäisyyspäivänä 6.12.2013

1. VDG Sini Eloholma

Vietämme tänään Suomen itsenäisyyspäivää monin traditioin ja juhlallisuuksin. Minulle itsenäisyyspäivän tärkein traditio ja hetki on, kun kello 18 saa sytyttää ikkunalaudalle kaksi elävää kynttilää. Joka vuosi kun sitä teen joulukuun pimeässä illassa, mielikuvissani näen 1800-luvun lopun suomalaisia naisia ja miehiä ennen Suomen itsenäistymistä sytyttämässä kahta kynttilää mielenilmauksen merkiksi.

Kynttilöiden sytyttäminen ikkunalle oli peräisin jo Ruotsin vallan ajalta. Silloin sitä tehtiin kuningasperheen syntymäpäivien tai vierailujen kunniaksi ja Tsaarin vallan aikana tätä alkuun jatkettiin tsaariperheen syntymäpäivin yhteydessä.

Mutta kun Venäjä halusi 1800-luvun lopulla venäläistää Suomea ja purkaa Suomen omaa lainsäädäntöä, kynttilöistä tuli hiljainen rauhanomainen mielenosoitus, autonomian ja itsenäisyyden toiveen ja tahdon ilmaisu.

Ennen itsenäisyyspäivää Runebergin päivä 5. helmikuuta oli erityisesti se ilta, jolloin kaksi kynttilää oli tämän rauhanomaisen vastalauseen symboli. Kaksi kynttilää. Ei mellakointia, ei kivien heittämistä, ei tuhoamista.

Suomen itsenäistyminen tapahtui ilman suuria juhlallisuuksia sekavissa oloissa maailmansodan ja vallankumouksen velloessa ympärillä. 4.12.1917 Svinhufvudin hallitus antoi eduskunnalle ilmoituksen, jota myöhemmin alettiin kutsua itsenäisyysjulistukseksi ja jonka eduskunta hyväksyi 6.12.1917 äänin 100 puolesta ja 88 vastaan. Vastaan äänestäneet kannattivat toki Suomen riippumattomuutta, mutta erilaisin suunnitelmin ja keinoin.

Itsenäistyminen oli seuraavan päivän lehdessä vain yhden palstan uutinen.

Puolitoista kuukautta myöhemmin seurasi verinen sisällissota, eikä historia ole sen jälkeenkään kohdellut Suomea silkkihansikkain. Sisällissodan jälkeinen aika, suuri lama, raskaat sotavuodet, sodan jälkeinen aineellinen niukkuus ja käsittelemättömät sotatraumat, sotakorvausten aika ja pitkä yhteinen raja Neuvostoliiton kanssa ja kylmän sodan aika, suomettumisen ja suomettamisen aika.

Mutta kaikesta huolimatta me olemme selviytyjiä. Selviytyjiä olemme siitäkin huolimatta että sivistyshistoriamme on lyhyt, ilmastomme on kylmä, viljelyolosuhteet vaikeat, ja pimeyttä meillä riittää kaamokseksi ja kaamosmasennukseksi asti

Selviytyjiä olemme siitäkin huolimatta että olemme kansanluoteeltamme pessimistejä. Me suomalaiset uskomme, ettei pidä nuolaista ennen kuin tipahtaa. Olemme tietävinämme, että itku tulee pitkästä ilosta ja olemme vakuuttuneita, että kun ei mitään odota, niin ei voi pettyäkään. Arvelemme, että jos jossakin kansainvälisessä arvioinnissa pärjäämme hyvin, niin joko pisteet on laskettu väärin tai sitten seuraavassa arvioinnissa sijoituksemme varmastikin putoaa.

Silti olemme selviytyjiä, emmekä ainoastaan selviytyjiä, vaan pärjääjiä ja jopa menestyjiä.

Miksi? Mikä on meidän vahvuuttamme. Selityksiä on varmasti paljon. Itse pohdin tässä kolmea. Ne kaikki liittyvät inhimilliseen pääoman.

Me luotamme teknologiaan ja insinööritaitoon

Ensimmäinen vahvuutemme on meidän innostuksemme ja luottamuksemme teknologiaan ja insinööritaitoon.

Kun espanjalainen toimittaja ja diplomaatti **Angel Ganivet** oleskeli Suomessa, hän kirjoitti maamiehille havainnoistaan mm. seuraavaa:

"Suomelle on luonteenomaista, että kaikki käytännölliset keksinnöt hyväksytään innokkaasti, nopeasti ja perinpohjaisesti."

Hän jatkaa: *"Puhelin on täällä melkein yhtä yleinen kuin keittovälineet, se on lisähenkilö missä tahansa keskustelussa. Monesti syntyy epä tietoisuutta, jonka voi selvittää vain joku poissaoleva: hetkessä saadaan vastaus ikään kuin tiedon antanut olisi ollut samassa seurassa."*

Tämä konsuli vieraili Suomessa vuosina 1896-97.

Noista ajoista on aimo hyppäys suomalaisen puhelinteknologian huippuvuosiin. Post-Nokia-aikana Suomessa ei ole tehty Impivaaroja, ei ole lähdetty muutospaineita pakoon takametsiin, vaan vahva teknologiaosaaminen synnyttää jatkuvasti uutta.

Meidän sukupolvemme on ehkä vaikea ymmärtää, että vientituotteiksi voivat pölähtää Vihaiset linnut tai Hayday-heinäpäivä tai clash of clans-pelit.

Tällaisen viihdeteknologian lisäksi Suomessa kehitetään toki muitakin uusia teknologioita kuten terveys- ja hoivateknologiaa, puhdasta teknologiaa jne.

Meidän kansainvälisiä vertailuja rakastavien suomalaisten onkin ilo lukea, että Global innovation index – arvioinnissa olemme maailman 6. innovatiivisin maa.

Me uskomme koulutuksen voimaan

Toinen vahvuutemme on uskomme koulutuksen voimaan. Koulutus on meidän kansallinen ylpeydenaiheemme. Se näkyy esimerkiksi siinä, että suomalaisissa kodeissa kunniapaikalla löytyy usein lasten ja lastenlasten ylioppilaskuvat.

Ja tästä koulutuksen arvostuksesta kertoo myös se, että uuden PISA-tutkimuksen vastauksia odottaessamme saimme muutama viikko sitten lukea jopa iltapäivälehtien lööpeissä katastrofointia: *"Suomalaisten oppimistulokset ovat romahtaneet"*.

Kun suomalaista koulutusjärjestelmää rakennettiin, sillä tavoiteltiin suuria asioita.

Kansakouluasetus vuonna 1866 oli aikanaan radikaali. Sen tavoitteena antaa kaikille lapsille säätyyn ja sukupuoleen katsomatta samanlainen pohjakoulutus.

Lyseokoulutuksella tavoiteltiin yliopistoon johtavaa koulutusta ja sitä kautta kansankielinen sivistyneistöä ja suomenkielistä virkamieskuntaa.

1800-luvun lopulla insinöörikoulutusta kehittämällä ja lisäämällä haluttiin päästä eron ulkomaisista (silloisista saksalaisista, englantilaisista ja norjalaisista) omistajista ja asiantuntijoista

Koulutuksen avulla on rakennettu kansallista vakavaraisuutta ja huolehdittu kansainvälisestä kilpailukyvyistä.

Kun suomalaisessa perheissä on haluttu lapsille hyvää tulevaisuutta ja sosiaalista nousua, se on tarkoittanut koulutuksen tukemista ja kannustamista. Aineellisten hyötyjen lisäksi koulutus on tuonut meille myös sivistystä ja avarakatseisuutta.

Muistan, kun nuorena lääketieteen kandidaatti professori kysyi meiltä, millä keinolla voidaan parhaiten nostaa väestön terveydentilaa. Mietimme kolesterolin- ja verenpaineen alentamista tai terveyskeskusverkoston laajentamista, mutta olimmekin hämmästyneitä, kun oikea vastaus oli: koulutustasoa nostamalla.

Olemme maailman parhaiten koulutettuja kansakuntia.

Tänä vuonna OECD-maiden kesken tehdyssä vertailussa tutkittiin korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrää eri ikäryhmissä. Suomalaisten keski-ikäisten naisten sijoitus oli kuudes ja nuorten naisten ikäryhmässä sijoitus oli neljäs jättäen taakseen muun muassa kaikki muut Pohjoismaat. Suomalaisista 25-44-vuotiaista naisista jo 52%:lla on korkea-asteen koulutus.

Valtioneuvosto on 2012 asettanut tavoitteeksi, että nousemme maailman koulutetuimmaksi ja osaavimmaksi kansakunnaksi vuoteen 2020 mennessä. Se on vahva suomalaisen koulutususkon ja -tahdon ilmaus.

Me haluamme tehdä asioita yhdessä

Kolmas vahvuutemme on halumme tehdä asioita yhdessä, pyyteettömästi yhteiseksi ja lähimmäistemme hyväksi.

Talkoot ovat suomalainen perinne, joka on maailmanlaajuisesti erikoisuus. Talkoissa tehdään vastikkeetonta naapuri-, tuttava- tai vierasapua tai tehdään yhdessä työtä yhteisen hyvän eteen - tekemisestä nauttien.

Vapaaehtoistyö kuuluu niin tiiviisti suomalaiseen kulttuuriin, etteivät monet huomaa edes tekevänsä sitä. Se on niin itsestään selvää.

Kaksi viidestä suomalaisesta osallistuu johonkin vapaaehtoistyöhön, kuten urheiluseurojen valmennus- ja huoltajatoimintaan, seurakunnan vapaaehtoistyöhön tai kuuluu vaikkapa lionsklubiin.

Ja vielä useampi haluaisi tehdä vapaaehtoistyötä, jos heillä vain olisi aikaa.

Vapaaehtoistyön merkitys on suuri. Jos kaikki vapaaehtoistyönä tehnyt tunnin lasketaan yhteen ja muutetaan euroiksi, saadaan valtavia summin vuodessa.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa on vuonna 2011 tehty tutkimus, jossa arvioitiin neljän vapaaehtoisjärjestön (SPR, MLL, 4H, Pelastusalan keskusjärjestö) tekemän työn taloudellista vaikutusta. Vapaaehtoisia työtunteja näissä järjestöissä kertyi vuodessa 10,7 miljoonaa tuntia vastaten 6700 henkilötyövuotta. Laskentatavasta riippuen tämä merkitsee 100-162 miljoonaa euroa / vuosi.

Ja se vain näiden neljän järjestön vapaaehtoistyötä.

Vapaaehtoistyö lisää yhteiskuntamme sosiaalista pääomaa. Kun vapaaehtoistyössä aiemmin toisilleen vieraat, eritaustaiset ja eri ammattiryhmiin kuuluvat ihmiset kokoontuvat yhteen yhteisen tavoitteen hyväksi, silloin puhutaan silloittumisesta, siltojen rakentumisesta. Se lisää ihmisten välistä luottamusta ja vahvistaa kansalaisyhteiskuntaamme.

Lionsklubeissa tehdään paljon vapaaehtoistyötä. Suomessa on 25.000 lionia, joista joka viides on nainen. Ja kansainvälisestä taustastaan huolimatta suomalainen lionismi on hyvin suomalaista.

Näin itsenäisyyspäivänä on hyvä pysähtyä Lions-sanan suomalaisen bakronyymin äärelle. Bakronyymi tarkoittaa kirjainyhdistelmälle jälkeinpäin luotua merkitystä. LIONS-sanan kirjaimista on luotu toiminnan tarkoitus: **L**uovuta **I**sänmaasi **O**nnellisempänä **N**ouseville **S**ukupolville.

Siinä on meille hyvä, tärkeä ja mieluisa tehtävä, niin lioneille kuin kaikille suomalaisille.

Tänä iltana sytytämme ikkunalle taas kaksi kynttilää. Toisen voimme sytyttää kiitollisin ajatuksin, kiitollisuudella vanhemmillemme, isovanhemmillemme, isoisovanhemmille ja aiemmille sukupolville, jotka ovat uskoneet Suomen asiaan, opettajille, insinööreille, yhteiskunnallisille vaikuttajille ja tavallisille suomalaisille, jotka ovat rakentaneet yhdessä hyvää maataamme.

Toisen kynttilän voimme sytyttää siunaavin ajatuksin nuorillemme ja tuleville, nouseville sukupolville!